

ZENDING EN EVANGELISATIE

Artikel 16 der Zendingsorde.

In ons vorig artikel over de gezangenkwes- tie op ons zendingsterrein van Midden-Java ten Zuiden, was ook sprake van art. 16 der Zendingsorde.

In zijn schrijven toch aan de Generale Synode maakt Ds van Dijk van Keboemen van dit artikel melding, daar hij van meening is, dat onze missionaire predikanten in strijd hebben gehandeld met dit artikel, door de invoering van een liederen- bundel op ons zendingsterrein. Tevens berichtte hij, dat de vergadering der missionaire predikanten zou voorstellen aan de Synode, dit artikel te wij- zigen.

Hoe luidt nu dit artikel?

„De bij den Dienst der Zending te gebruiken Bijbelvertalingen, leerboeken voor Catechetisch onder- wijs, de forme van de toelating tot het Heilig Avondmaal, Liturgische formulieren voor den dienst in de vergaderingen van Inlanders, alsmede wat bestemd is daar gezongen te wor- den, wordt door de Afzonderlijke Vergadering van de Dienaren des Woords, na gehoord te hebben de kerken van Europeanen op het Zendingsterrein en de Inlandsche kerken, beoordeeld en aan de goed- keuring der Generale Synode onderworpen”.

Er wordt dus in dit artikel duidelijk onderscheid gemaakt tusschen de „vergaderingen van Inlan- ders”, en de „Inlandsche Kerken”.

Die vergaderingen zijn de bijeenkomsten van In- landers, Javaansche mannen en vrouwen en hun kinderen, gedoopt en ook ongedoopt, waarbij de missionaire dienaar of zijn helper het Evangelie brengt.

De Inlandsche kerken zijn echter heel wat anders; het zijn nu niet maar samenkomsten van personen, die nog vreemd zijn aan het Evangelie en (of) het Evangelie reeds hebben aangenomen; maar het is de vergadering der geloovigen geworden als Kerk des Heeren, onder leiding van eigen gekozen ambtsdragers.

In art. 16 nu wordt aangaande die „vergaderin- gen van Inlanders” gezegd, dat wat daar gezongen zal worden, door de missionaire predikanten zal worden beoordeeld; zij beoordeelen dit echter niet zelfstandig, doch zij moeten daartoe de kerken van Europeanen op ons zendingsterrein hooren, en ook de bestaande Inlandsche kerken. En dan mogen die missionaire predikanten nog niet zelf een be- slissing nemen, maar dan moeten zij hun oordeel aan de goedkeuring der Generale Synode onder- werpen.

Van hetgeen er in de Inlandsche kerken zelf zal worden gezongen, spreekt art. 16 niet met zoo- veel woorden. Maar het is er toch wel uit af te leiden: zij beslissen daar zelf over. Noch de mis- sionaire predikanten, noch de Generale Synode, hebben in dezen aan de Inlandsche kerken de wet voor te schrijven. Terecht schreef dan ook reeds in 1903 Ds L. Adriaanse in zijn boekje: „De nieuwe koers in onze Zending of toelichting op de Zen- dingsorde”, o.a. deze woorden: „Als een Inlandsche kerk geïnstitueerd is, dan heeft de kerkeraad van die Inlandsche kerk te beslissen, welke Liturgische formulieren zullen gebruikt worden in haar mid- den, wat er in haar samenkomsten zal gezongen worden, hoe de toelating tot het Heilig Avondmaal bij haar zal geschieden enz.”

Dit onderscheid moet dus goed vast worden ge- houden: „vergaderingen van Inlanders” en „In- landsche kerken”. Slechts na goedkeuring van de Synode mogen missionaire predikanten uitmaken, wat er in die vergaderingen der Inlanders zal worden gezongen; maar de Inlandsche kerken beslissen zelf, zonder goedkeuring van missionaire predikan- ten en (of) Generale Synode, wat men zingen zal.

Indien wij, alzoo artikel 16 onzer Zendingsorde lezende, opnieuw de vragen lezen, welke Ds van Dijk aan de Generale Synode voorlegt, en die wij de vorige maal lieten afdrucken in ons artikel, dan komt de vraag bij ons op, of Ds van Dijk dit onderscheid wel in het oog heeft gehouden. En bij het lezen van heel zijn adres, blijft deze vraag ons kwelen.

Nu deelt Ds van Dijk ons mede, dat de vergade- ring van missionaire predikanten aan de Generale Synode een wijziging van art. 16 zal voorstellen. De juiste formulering van deze wijziging kennen wij niet; maar Ds van Dijk schrijft, dat de inhoud deze is: „dat wat bestemd is daar (n.l. in de In- landsche gemeenten) gezongen te worden, aan de goedkeuring der Generale Synode wordt onder- worpen, zoolang de Inlandsche kerken nog niet in geregeld kerkverband samenleven. Zoodra dit laat- ste wel het geval is, zal de vaststelling van het voorgenomde voor de diensten in die kerken aan de Inlandsche kerken worden overgelaten”.

Laten wij echter die voorgestelde wijziging rus- ten, dan is art. 16 toch van belang bij het beoor- deelen van de gezangenkwes- tie op ons Javaansch zendingsterrein.

Dit blijkt uit het rapport, ingediend op de Synode

Prof. B. B. Kuiper, hoogleeraar in de systema- tische theologie en Dr C. van Til, hoogleeraar in de apologetiek kende ik persoonlijk nog niet. Toch waren we geen vreemden voor elkander. Meermalen hadden we van elkander gehoord. Dr N. B. Stone- house is een oude kennis. Hij promoveerde nog niet zoolang geleden aan de Vrije Universiteit. Hij was juist ongesteld geweest en nog niet geheel genezen, maar mocht toch een gedeelte van den dag op. Hij is aan het seminarie verbonden als „instructor”, een functie, welke aan onze universiteiten en aan onze seminaries niet bestaat. In den vreemde oud- leerlingen van onze universiteit weer te zien, is steeds bijzonder aangenaam. Het wekt een apart gemeenschapsgevoel op. Mevrouw Stonehouse, die in ons land een ingrijpende operatie had onder- gaan, bleek tot mijn blijdschap geheel genezen. Onze eigenlijke gastheer, Dr J. Gresham Machen, een geleerde van naam — en dat zegt wat in Amerika — moesten we in dezen kring missen. Doordat we een week later kwamen dan oorspron- kelijk in de bedoeling lag, moest hij een preek- belofte nakomen. Toch bereidde hij ons een vorste- lijk onthaal, waarvoor we hem zeer dankbaar blijven. Zelf heeft hij als coelibatair zijn verblijf opgeslagen in een hotel en voor ons had hij plaats bezorgd in het pas gebouwde, hoogst moderne en luxeuse „Drake-hotel”, een echte wolkenkrabber. Op de hoe- veelste verdieping ik logeerde, weet ik niet, maar ik genoot van uit mijn kamer van een schitterend uitzicht over Philadelphia en omgeving. Naarmate men op hooger verdieping zijn kwartier heeft, naar die mate verwijdt zich de horizon en wordt de uitzicht schooner. Het Amerikaansche hotelleven biedt groote aantrekkelijkheden boven dat in Europa. Zelden treft men in ons werelddeel iets aan, dat lijkt op een Amerikaansche lobby, een woord, dat door Ten Bruggencate wordt vertaald door kleine voorzaal of wachtkamer, maar daer- mee volstrekt niet wordt getypeerd. Het Drake- hotel heeft betrekkelijk kleine lobbies, maar slechts één ervan is aan de straat gelegen. Andere hotels hebben dikwijls één groote lobby, soms van zulke afmetingen, dat onze grootste kerken er gemakkelijk in kunnen staan. Zwarte tapijten bedekken den vloer, comfortabele divans en fauteuils lokken tot een siesta uit, gij kunt er u met vrienden onderhouden zonder dat altijd heen en weer loopende kelners u door hun houding bewijzen, dat gij iets behoort te gebruiken, ook zij, die een oogenblikje willen uitrusten, of zij in het hotel gelogeed zijn of niet, kunnen er vrij binnenwandelen en sigaar of sigaret rooken. Blijkbaar gaat men van de onderstelling uit, dat de Amerikaan geen tijd ommat zal verspillen, en er niet zal binnenloopen, als hij er niet noodig heeft. De Amerikaansche lobby is iets eenigs.

Gisteravond werd het plan voor vandaag opge- maakt. Het spreekt vanzelf, dat we een orthodoxe prediking wilden hooren. Op het lijstje werden voor- loopig gezet Dr Campbell Morgan, Dr Barnhouse, en Billy Sunday. Van de drie viel Dr Barnhouse uit. Deze heeft zich vooral naam gemaakt als radio- redenaar. Uit heel Amerika stroomden hem gaven toe om zijn arbeid te kunnen voortzetten. Hij kan gerekend worden tot de fundamentalisten, maar is evenals de meesten hunner een nog al gepro- nounced chiliast, of gelijk men het hier noemt: premillennialist. Over het premillennialisme in Ame- rika schreef, gelijk men allicht weet, Dr W. H. Rutgers een proefschrift.

's Morgens dan naar Dr Campbell Morgan, predi- kant bij een van de Presbyteriaansche kerken in Amerika. Bij het binnentreden van de kerk werd ik voor de zooveelste maal getroffen door de voor- komendheid, welke men vreemdelingen bewijst. Bij ons laat men gewoonlijk vreemden maar wat spar- telen, men onderstelt, dat zij de plaatselijke gewoo- ten eener kerk kennen, dat zij, wanneer het licht op het preekgestoelte brandt, of het orgel begint te spelen, wel ruiken zullen, dat de plaatsen vrij zijn, of ook wenkt een met armen zwaaiende koster hen op 20 meter afstands om naar voren te komen, zonder dat zij begrijpen, dat die gobarentaal hen geldt, zij kijken ondertusschen verlegen rond, tot een goedige ziel, waarvan onze kerken weleens een tekort hebben, hen vriendelijk influistert, dat zij plaats mogen nemen, waar zij willen. Hier niets van dat alles. Twee heeren staan bij elken ingang, zij zien het aan u, dat gij onbekend zijt, zij bege- leiden u naar een van de beste beschikbare plaat- sen en daar vóór u in een soort rekje vindt gij een bijbel, een boek met hymns en een bulletin, waarop ge lezen kunt, wat er gezongen zal worden, waar- over zal worden gesproken en wat er in het overige van de week in de kerk te doen is. Zulk een hoffel- ijkheid steekt sterk af bij wat in onze kerken meestal gewoonte is. Kunnen wij niet anders worden?

Dr Campbell Morgan, hoewel reeds op jaren, heeft „zijn loop” behouden. Propvol was de kerk niet, maar toch goed bezet. Zijn slanke gestalte is nog kaarsrecht, al hebben rimpels zijn gefaat per- kamentachtig gogroefd. Daar is iets nerveus in zijn voordracht, dat echter niet hindert, maar voel- eer spanning geeft.

Maar ik moet u een week in de kerk bij Dr Campbell Morgan laten zitten.

Het is hoog tijd om deze kopy te verzenden.

HEPP.

van Utrecht 1905. In dit rapport spreekt de Afzon- derlijke Vergadering van dienaren des Woords als haar oordeel uit over hetgeen gezongen moet worden:

„Nog altijd bestaat er geen complete Javaansche psalmberijming. Er zijn wel enkele uitgaven van een aantal psalmen op rijm, maar de grootste uit- gave bevat er toch niet meer dan 78. Opdat in de vergaderingen alle psalmen kunnen gezongen wor- den, is het noodig, pogingen in het werk te stellen, om een completen Javaanschen berijmden psalm- bundel te verkrijgen, met zoo weinig mogelijk oud- Javaansche woorden, wyl deze door het volk niet worden verstaan.”

De Synode achtte zich niet in staat, over al deze punten een genoegzaam oordeel te vellen, doch betuigde in het algemeen instemming met de ge- dane voorstellen.

Maar de Synode besloot ook, „dat zij aan de Afzonderlijke Vergadering overlaat, deze voorstellen uit te werken, en, van vertaling vergezeld, in te zenden bij de deputaten voor de zending, die ze met hun advies aan de volgende Generale Synode voorleggen”.

Er blijkt dus uit het meegedeelde, dat de Synode van Utrecht in 1905, ernst makende met art. 16 der Zendingsorde, van oordeel was, dat er een volledige psalmberijming moest komen, en dat de missionaire predikanten dienaangaande een voorstel zouden doen, of zelfs nog verder zouden gaan.

Echter, wij lezen in de acta der volgende Synodes niets van deze dingen. Over den psalm- bundel wordt niets voorgesteld.

Wat doen echter de missionaire predikanten op Midden-Java?

Houden zij zich aan die Synodale uitspraak? Komen zij met een uitgewerkt voorstel inzake den psalmbundel bij de Generale Synode?

Wij hooren er niets van, dat zij dit doen.

Maar wel werken zij samen met andere zendings- arbeiders op Java, ter verkrijging van een liederen- bundel, waarin slechts 48 psalmen voorkomen.

En het pogen van Ds K. van Dijk van Keboemen, om zijn vertaling en berijming van alle 150 psalmen in te voeren op ons zendingsterrein, wordt ver- hinderd.

Inderdaad, het is noodig, dat onze kerken hier- over volledig en juist worden ingelicht. Want in- dien de missionaire predikanten in de vergaderin- gen van Inlanders dezen nieuwen liederenbundel hebben ingevoerd, dan hebben zij in strijd gehan- deld met art. 16 der Zendingsorde, en ook zijn zij zoo ingegaan tegen het oordeel onzer kerken, in de Generale Synode van Utrecht uitgesproken, dat wij op ons zendingsterrein een volledige psalm- bundel behooren te hebben.

Hiernaast nu staat de kwestie van de Inlandsche kerken. Deze kunnen zelf beslissen, wat zij zullen zingen.

Maar het is toch duidelijk, dat, als onze zende- lingen in de vergaderingen der Inlanders allerlei liederen laten zingen, de Inlandsche kerken dit ook zullen doen. Dan zijn de Inlandsche kerken in die richting geleid en opgevoed.

In verband hiermee wijzen wij op een mede- deeling van dr Esser in het blaadje „Uit Poorbol- ling” no. 7, 1930. Er was toch, zoo schrijft hij, op zijn terrein een vergadering gehouden van de vijf kleine Javaansche geïnstitueerde kerken; er kwam ter sprake ook, wat voortaan in de gods- dienst oefeningen gezongen zou worden. Twee kerk- boeken dongen om den voorrang: het liederenboek, en de 150 psalmen van Ds van Dijk. „Het nadeel was van dat liederenboek, dat er betrekkelijk weinig psalmen in opgenomen zijn. Dit bezwaar woog bij mij (dr Esser) zoo zwaar, dat ik met klem van redenen tot het laatst toe ervoor geijverd heb, dat beide boeken naast elkaar zouden gebruikt wor- den”. Toch kozen die Inlandsche kerken voor het liederenboek, en wezen de psalmen af; waarom? In de eerste plaats stelde men de eenheid van alle Javaansch-sprekende Christengemeenten op prijs, een eenheid, die beter zou uitkomen, wanneer overal hetzelfde werd gezongen; ten tweede, men vond het hebben van twee kerkboeken naast elkaar te bezwaarlijk!

Maar hebben wij in deze betrourenswaardige be- slissing niet het resultaat van de historie, die eraan voorafgaat? Als men eerst in de vergaderingen der Javanen de liederen laat zingen, is het dan te verwonderen, dat de Javanen, als zij als kerken zijn geïnstitueerd, die liederen blijven zingen? Te- meer ligt dit voor de hand, omdat onze missionaire predikanten zelf ertoe hebben meegewerkt dien liederenbundel saam te stellen en uit te geven! Hier maait men, wat men gezaaid heeft!

Dr Esser stelde voor aan de Inlandsche kerken op zijn terrein, om beide bundels te gebruiken: die der liederen en die der psalmen van Ds van Dijk. Doch Ds van Dijk deelt in zijn schrijven aan de Synode van Arnhem mee, hoe o.a. dr van Andel hier- toegenover staat: „Men spreekt van beide boeken ongehinderd hun loop waarborgen in de Javaansche kerken; maar wat zegt dit, als de Christelijke boekhandel in Solo, die natuurlijk heel den verkoop van boeken in dit gebied beheerscht, de 150 psal- men in het geheel niet in den handel brengt”, en „dr van Andel, het Woord bedienende in de ge-